

PARDUBICKÝ KRAJ

**Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby
se zdravotním postižením na období 2019 – 2021**

Souhrnné vyhodnocení naplňování cílů za rok 2020

Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením

Dne 18. 12. 2018 byl usnesením Zastupitelstva Pardubického kraje Z/293/18 schválen již čtvrtý Krajský plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2019 – 2021 (Krajský plán), na jehož přípravě se podílely jednotlivé odbory Krajského úřadu Pardubického kraje (dále i KrÚ Pk) a další subjekty. Tento strategický dokument vznikl za účelem zmírňování dopadů zdravotního postižení a vyrovnávání příležitostí osob se zdravotním postižením ke stejné aktivnímu životu, jako mají osoby bez zdravotního postižení.

V dokumentu jsou zmíněny významné oblasti života osob se zdravotním postižením, které má Pardubický kraj (dále i Pk) reálnou možnost ovlivnit. Jedná se zejména o oblasti osvěty; přístupnosti staveb, dopravy a informací; oblasti vzdělávání a školství; a zdravotní péče; oblast zaměstnávání; volnočasových aktivit a sociálních věcí. V rámci dokumentu jsou stanoveny jednotlivé cíle a opatření. Cíle a opatření tohoto strategického dokumentu jsou zaměřeny na vytváření podmínek pro zlepšení kvality života osob se zdravotním postižením v Pardubickém kraji. Jejich naplňování je i s příslušnými termíny v kompetenci zainteresovaných odborů Krajského úřadu Pardubického kraje, případně dalších subjektů.

Koordinátorem naplňování a vyhodnocování Krajského plánu je odbor sociálních věcí, který pravidelně 1x ročně předkládá Radě Pardubického kraje zprávu o plnění úkolů, přičemž vychází z podkladů odborů Krajského úřadu Pardubického kraje odpovědných za realizaci cílů a opatření Krajského plánu, která jsou v jejich gesci, či v gesci dalších subjektů.

Vyhodnocení cílů Krajského plánu za rok 2020

Naplňování některých cílů Krajského plánu za rok 2020 ovlivnila opatření související s nepříznivou epidemiologickou situací z důvodu COVID 19. Na základě předložených podkladů zainteresovaných odborů Krajského úřadu Pardubického kraje a dalších subjektů se v jednotlivých oblastech Krajského plánu uskutečnilo v roce 2020 v souhrnu následující:

2. Osvětová činnost

Jedním z důležitých cílů Krajského plánu je pokračovat v prohlubování vzdělávání zaměstnanců veřejných institucí a informování veřejnosti o nejrůznějších aspektech života a specifických potřebách osob se zdravotním postižením a způsobech pomoci. Osvěta přispívá k odbourávání stereotypních postojů společnosti k osobám se zdravotním postižením a vytváření příznivého klimatu, kdy si veřejnost uvědomuje problémy vyplývající z jednotlivých druhů zdravotního postižení a vnímá osoby se zdravotním postižením jako rovnocenné partnery. Právě vzdělávání a nejrůznější akce byly z důvodu nepříznivé epidemiologické situace vyvolané COVID 19 v roce 2020 rušeny či přeloženy.

Cíl 2.1

Vzdělávat zaměstnance Krajského úřadu Pardubického kraje a příspěvkových organizací Pardubického kraje v oblastech specifických potřeb osob se zdravotním postižením a komunikace s nimi.

V rámci prohlubování vzdělávání zaměstnanců veřejných institucí bylo také v roce 2020 součástí **Vstupního vzdělávání úředníků územně samosprávných celků** téma komunikace s osobami se zdravotním postižením, a to v rámci modulu „**Management a komunikace**“.

V průběhu roku 2020 proběhla celkem tři školení, z toho jedno prezenční formou, a to v termínu od **27. 1. – 31. 1. 2020**, za účasti 13 úředníků Krajského úřadu Pardubického kraje a 42 účastníků z obcí. S ohledem na nepříznivou epidemiologickou situaci z důvodu COVID 19 proběhla další dvě vstupní vzdělávání formou e-learningových kurzů, a to v těchto termínech:

- **21. 9. – 2. 10. 2020** (účastnilo se 14 úředníků Krajského úřadu Pardubického kraje)
- **16. 11. – 27. 11. 2020** (účastnil se 1 úředník Krajského úřadu Pardubického kraje)

Oblibu vzbuzují nadále zážitkové semináře. Netradičně vedené semináře poskytují účastníkům možnost vyzkoušet si a naučit se zážitkovou formou, jak správně přistupovat k lidem s nejrůznějšími typy zdravotního postižení. I když této formě vzdělávání v roce 2020 nenahrávala příliš epidemiologická situace, některé semináře se přesto uskutečnily.

Odborní pracovníci TyfloCentra Pardubice, o.p.s. nabídli v roce 2020 účastníkům těchto aktivit možnost vyzkoušet si a naučit se zážitkovou formou správné přístupy k lidem se zrakovým postižením, a to na celkem 19 zážitkových seminářích pro 345 účastníků, především z řad zdravotníků, pracovníků úřadů, sociálních služeb, studentů základních, středních a vyšších odborných škol. Tato organizace se také prezentovala v rámci osvětové akce se zážitkovými prvky – Den pro rodinu v Apolence, kde došlo k oslovení 250 účastníků. 45 zážitkových seminářů připravila pro 980 účastníků z řad mateřských škol, základních a středních škol v roce 2020 Česká abilympijská asociace, z.s. V menším rozsahu, oproti předchozím letům, se zážitkovým kurzům věnovala také KŘÍŽOVATKA handicap centrum, o.p.s.

Metodiku „Easy to read“ (ETR), kterou vytvořilo Ministerstvo vnitra již v roce 2019, a která byla distribuována úřadům, mohou využít nejen úředníci. Popisuje, jak psát texty a informační materiály srozumitelně a zjednodušeným jazykem tak, aby byly informace poskytované veřejnými subjekty přístupné také lidem se zdravotním postižením, seniorům i cizincům.

Metodika má dvě části. První se zaměřuje na text psaný úřední formou a doporučuje, jak napsat tento text srozumitelněji, aby čtenář rychleji pochopil podstatu věci a to, co je po něm požadováno. Druhá část metodiky popisuje, jak vytvořit zjednodušený text, a tím splnit jednu ze základních podmínek přístupnosti. Text psaný zjednodušeným jazykem umožní lidem se zdravotním postižením porozumět sdělení, které by jim jinak někdo jiný musel vysvětlit. Tato část metodiky vznikla s podporou a využitím zkušeností Společnosti pro podporu lidí s mentálním postižením. Ministerstvo vnitra pro další implementaci metodiky ETR do běžného života plánuje vytvořit pilotní školení pro úředníky měst a obcí. Metodika je dostupná na webových stránkách Ministerstva vnitra. V rámci doporučení v Krajském plánu, a to k průběžnému zvyšování komunikačních dovedností pracovníků územně samosprávných celků a příspěvkových organizací při jednání s osobami se zdravotním postižením, jistě přispějí plánované kurzy k metodice ETR. Ty budou moci být realizovány, jak to jen doba umožní, prezenční formou, což v roce 2020 nebylo možné.

Pro zlepšení komunikace s osobami se zdravotním postižením mohou přispět i výstupy z evropských projektů **EUNAD a EUNAD IP - Asistence lidem s disabilitou při katastrofách**, které byly podpořeny Evropskou komisí, a jejichž výstupy byly k dispozici již v průběhu roku 2019. První projekt EUNAD byl zaměřen na lidi se zrakovým či sluchovým postižením, následný projekt EUNAD IP implementuje výsledky projektu EUNAD a zaměřuje se na novou cílovou skupinu lidí s mentálním či motorickým postižením. Cílem tohoto projektu je zlepšit praxi při poskytování psychosociální asistence lidem s postižením při katastrofách, zejména zlepšit postupy příslušníků integrovaného záchranného systému (policisté, hasiči a zdravotníci) a poskytnout jim základní vodítka pro účinnou podporu těchto osob, což může být velmi užitečné v návaznosti na komplikované situace řešené v souvislosti s nepříznivou epidemiologickou situací z důvodu COVID 19. Výstupem tohoto projektu je vytvoření informačních videí a také vydání tištěné příručky v českém jazyce

„**Asistence lidem s disabilitou při katastrofách**“, která byla distribuována mimo jiné i na náš krajský úřad. V souladu s touto metodikou byli proškolení policejní psychologové a Hasičský záchranný sbor. Metodika, včetně informací k projektu, je dostupná na stránkách Ministerstva vnitra.

Cíl 2.2

Zvyšovat povědomí veřejnosti o problematice osob se zdravotním postižením a jejich aktivitách.

Povědomí veřejnosti o problematice osob se zdravotním postižením je naplňováno různými formami - v podobě tiskových zpráv, průběžně zveřejňovaných informací na internetových stránkách Pardubického kraje, facebooku Pardubického kraje, v Duhových novinách (www.duhovenoviny.cz), na facebooku Duhových novin, Školském portálu, prostřednictvím rozesílání hromadných e-mailů, dále pak i v rámci akcí pro organizace osob se zdravotním postižením. Co se osvěty kulturních akcí týká, na letácích a pozvánkách je minimálně uváděn telefonický kontakt, který mohou osoby se zdravotním postižením využít pro své dotazy. Na webových stránkách organizací je dostupná informace o přístupnosti budov muzeí, galerií a knihovny pro osoby se zdravotním postižením, případně jsou zde zveřejněny akce vhodné pro tuto skupinu návštěvníků.

Oproti předchozím rokům došlo v roce 2020, v důsledku nepříznivé epidemiologické situace z důvodu COVID 19, k tomu, že byla drtivá většina naplánovaných akcí zrušena. Z akcí podporovaných z rozpočtu Pardubického kraje, položky **Příspěvky a záštity v oblasti osob se zdravotním postižením** (kancelář hejtmána), bylo celkem podpořeno **10 akcí** v celkové výši 185 000 Kč. Představitelé kraje tak poskytli záštity především na sportovní projekty handicapovaných – např. na akci **Handy cyklo maraton 2020 – Cesta za snem, z.s.; Seriál charitativních běhů Běžíme pro Evičku, - Charitativní vánoční jarmark pro Nadační fond Šance onkoláčkům; Charitativní IX. Motosraz 2020**, aj.

Na několika místech Pardubického kraje, vesměs okresních městech, se na konci léta a během podzimu 2020 uskutečnily oslavy **20 let Pardubického kraje**. Vedle kulturního programu byl na akci věnován prostor osvětě četných aktivit našeho kraje.

Krajským úřadem byla v roce 2020 podpořena akce **Týdny pro duševní zdraví**. Jubilejní 25. ročník proběhl v našem kraji v různých městech od 10. 9. – 16. 10. 2020, a to i přesto, že některé akce musely být zrušeny s ohledem k nepříznivé epidemiologické situaci z důvodu COVID 19.

Díky nepříznivé epidemiologické situaci způsobené COVID 19 se v roce 2020 neuskutečnil ani tradiční **Týden vzdělávání dospělých**, který se obvykle koná na podzim.

Pardubický kraj i nadále velmi dobře spolupracuje s **Národní radou osob se zdravotním postižením Pardubického kraje (NRZP Pk)**. Zástupce Pardubického kraje se účastní zasedání Krajského výboru NRZP Pk. Nepříznivá epidemiologická situace vyvolaná COVID 19 se v roce 2020 odrazila také na akcích a přednáškových činnostech regionálního pracoviště NRZP Pk, kdy docházelo k jejich zrušení či přesunu. Ze stejného důvodu musela být zrušena i dvě kola festivalu Pod duhovými křídly (v Poličce dne 27. 3. 2020 a Holicích dne 28. 4. 2020), na jejichž realizaci se NRZP Pk spolupodílí s Pardubickým krajem. Duhové křídlo 2020, nejvyšší ocenění za práci v sociální oblasti pro osoby se zdravotním postižením na regionální úrovni Pardubického kraje, se v roce 2020 uskutečnilo již po osmé. Na rozdíl od minulých sedmi ročníků proběhlo, z důvodu nepříznivé epidemiologické situace způsobené COVID 19, v komorním duchu, dne 30. 9. 2020 ve venkovních prostorách restaurace U Lva v Pardubicích. Porota vybírala z 51 nominací. Vítězem kategorie **Profesionál** byl Pavel Zbroj, pracovník v sociálních službách z Oblastní charity Pardubice; **Dobrovolníkem/Filantropem** se stal Miloslav Koutský, který pracuje mnoho let coby řidič

přepravy pro handicapované. V kategorii **Poskytovatel** si ocenění odnesla organizace Centrum sociální péče města Žamberk, která poskytuje terénní a ambulantní pečovatelské služby, jejichž cílem je umožnit lidem s postižením žít běžným způsobem života a setrvat co nejdéle v jejich přirozeném prostředí. **Cenu Michala Hašta** převzala Jaroslava Koukalová za celoživotní práci ve prospěch osob se zdravotním postižením. Cenu radního Pavla Šotoly obdržel Jaromír Krpálek, který stál mimo jiné nejen u zrodu firmy poskytující náhradní plnění a zaměstnávající osoby se zdravotním postižením Titan, později K2P, ale také České abilympijské asociace. Překvapením osmého ročníku bylo ocenění organizátorů soutěže pro radního Pavla Šotolu za jeho aktivity v sociální oblasti v našem kraji.

Cíl 2.3

Podporovat osvětu a poradenství v oblasti diskriminace osob se zdravotním postižením, prevence násilí a domácího násilí páchaného na osobách se zdravotním postižením.

Pardubický kraj podpořil finančně konferenci v Litomyšli – **Současnost a perspektiva sociální péče ve společnosti 21. století**, která proběhla ve dnech 2. – 4. 9. 2020. jedním z příspěvků, který zde zazněl, byl příspěvek Doc. PhDr. Ludmily Čírtkové, CSc., dr. h. c., forenzní psycholožky a soudní znalkyně na téma **Kdo je obětí domácího násilí?**

V roce 2020 navázala Krajská knihovna v Pardubicích spolupráci s organizací Bílý kruh bezpečí pro oběti násilí, a to v reakci na nárůst domácího násilí v souvislosti s COVID 19. Jedná se především o osvětové aktivity, distribuci letáčků, apod.

Užitečnou pomůckou, nejen pro příslušníky bezpečnostních sborů, může být také mobilní aplikace „**První psychická pomoc**“. Využít ji mohou všichni, kdo mají zájem pomoci lidem v těžké životní situaci a hledají informace, jak na to. Obsahem aplikace je kromě rad a postupů také seznam vhodných odkazů a kontaktů. Aplikace je také ke stažení zdarma na odkazu: <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.nic.ppp>.

Pardubický kraj vydal v roce 2020 brožuru „**Jak na životní nesnáze**“, kde se objevuje také téma domácího násilí.

3. Oblast přístupnosti staveb, dopravy a informací

Odstraňování architektonických bariér, bariér v dopravě i v informacích probíhá průběžně. Nadále je však nezbytné systematicky pokračovat a dohlížet nad dodržováním a správnou aplikací příslušných předpisů, neboť tím je umožněn přístup osob se zdravotním postižením nejrůznějších typů do běžného života společnosti.

Cíl 3.1

Zajistit přístupnost budov A, B, C krajského úřadu osobám s různými typy zdravotního postižení nebo osobám s omezenou schopností pohybu a orientace.

Na webových stránkách Pardubického kraje <https://www.pardubickykraj.cz/pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim>, v sekci pro osoby se zdravotním postižením, je dostupná pomůcka **Desatera pro komunikaci s osobami s nejrůznějšími druhy zdravotního postižení**. Na recepci obou budov krajského úřadu jsou k možnému využití šablony pro osoby zrakově postižené k podpisům.

Z bezbariérových úprav budov krajského úřadu je vhodné zmínit bezbariérovou nájezdovou rampu u vchodu do budovy B krajského úřadu, dále přizpůsobení místa pro imobilní občany,

kteří mají zájem účastnit se jednání Zastupitelstva Pk. Při rekonstrukci sálu Zastupitelstva Pk byla nainstalována také indukční smyčka.

Cíl 3.2

Zajistit přístupnost zařízení zřizovaných Pardubickým krajem osobám se zdravotním postižením.

Analýzy mapování bezbariérovosti jsou uveřejněny na webových stránkách Pardubického kraje již od roku 2012. Zjednodušené uživatelské popisy bezbariérovosti objektů, kde jsou dohledatelné i zmapované školy, zdravotnická zařízení, aj., jsou veřejně k nahlédnutí na webových stránkách České abilympijské asociace, z.s., a postupně jsou ukládány i do map. Více na: <http://www.caaos.cz/nase-aktivita/konzultace-bezbarierovosti/>. Na tyto stránky je zajištěn prolink z webových stránek Pardubického kraje určených pro osoby se zdravotním postižením: <https://www.pardubickykraj.cz/pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim>, a je zde možné dohledat přístupnost objektů pro osoby se zdravotním postižením v Pardubickém kraji, a to dle Metodiky kategorizace a přístupnosti objektů.

Zdravotnická zařízení zakládaná a zřizovaná Pardubickým krajem mají zajištěn bezbariérový přístup pro zdravotně postižené občany.

V mapování bezbariérovosti bylo kontinuálně pokračováno i v roce 2020. Na krajském turistickém portálu Pk www.vychodni-cechy.info je u prezentace jednotlivých měst a obcí doplněna informace o přístupnosti veřejných objektů. Tato data jsou průběžně aktualizována a zveřejňována Českou abilympijskou asociací z.s. (www.caacz.cz) na krajském turistickém portálu. Zmapovány jsou zejména veřejné objekty, nikoliv komerční objekty. Pro tento účel byla založena speciální e-mailová adresa bezbarier@czecot.com, kam Česká abilympijská asociace průběžně zasílá aktualizované informace o objektech.

Příspěvkové organizace v oblasti kultury žádné mapování přístupnosti objektů a infrastruktury měst v roce 2020 neprováděly.

Co se týká **kulturních zařízení zřizovaných Pardubickým krajem**, pak v **Krajské knihovně v Pardubicích** jsou všechny, veřejnosti přístupné prostory, bezbariérové, kromě sklepních prostor. Informace jsou zveřejněny na webových stránkách organizace <http://kkpce.cz/cs/> i na facebooku.

Oddělení zvukové knihovny nabízí bezplatně výpůjčky "knih do ucha". Tyto tituly nabízí pouze nevidomým, těžce zdravotně postiženým osobám a osobám dlouhodobě nebo přechodně zdravotně postiženým. Více také na: <http://kkpce.cz/cs/sluzby/sluzby-pro-handicapovane/zvukova-knihovna/>. Také v roce 2020 pokračovala spolupráce navázaná v roce 2019 s Léčebnou dlouhodobě nemocných v Nemocnici Pardubice a Rybitví, kdy knihovna do tohoto zařízení dodává zvukové knihy a půjčuje speciální hry pro seniory.

V knihovně byl zřízen handicap point, který slouží pro osoby nevidomé, neslyšící, pohybově postižené či duševně nemocné. Mezi zaměstnance byly rozděleny kompetence pro jednotlivá postižení. V dětském oddělení je překladatel do znakové řeči a dostupné pomůcky pro nevidomé. Organizace spolupracuje s odborně zaměřenými nestátními neziskovými organizacemi, např. s Léčebnou dlouhodobě nemocných Rybitví pro neformální pečující (více cíl 8.2).

Regionální muzeum Chrudim má informace o bezbariérovosti umístěny na webu: <https://www.muzeumcr.cz/cz/bezbarierovy-pristup>, sociálních sítích a na propagačních materiálech (pozvánky, plakáty) k výstavám.

Regionální muzeum Litomyšl má informace o bezbariérovosti umístěny na webu: <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-navstevniky.html>, dále pak na všech tiskopisech muzea (plakáty, pozvánky, tiskové zprávy, letáky, aj.). Rodný byt Bedřicha Smetany není bezbariérový (několik schodů), přístupný je pouze s vlastním asistentem. Budova Portmonea

není bezbariérová, pro vozíčkáře je přístupné pouze přízemí, a to s vlastním asistentem, WC je pro vozíčkáře nepřístupné.

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě uvádí informaci o přístupnosti výstavních prostor pro osoby se zdravotním postižením na svých webových stránkách včetně telefonického kontaktu na osobu pověřenou touto problematikou <http://www.muzeum-myto.cz/9-info.php?a=1&stranka=informace> a <http://www.muzeumkarosarstvi.cz/kontakty>.

Budova muzea je bezbariérově přístupna pouze v 1. nadzemní podlaží, celé 2. nadzemní podlaží není bezbariérově přístupné. Vzhledem k prostorovým dispozicím a památkové ochraně objektů se ani do budoucna tento stav bohužel nezmění. Muzeum českého karosářství je bezbariérově přístupné bez omezení. Kostel sv. Mikuláše ve Vraclavi není bezbariérový (několik schodů), přístupný je pouze s vlastním asistentem. Obec Vraclav jako majitel objektu plánuje zajistit do budoucna bezbariérový přístup.

Východočeská galerie Pardubice má informace o bezbariérovosti umístěny na webu: <http://www.vcg.cz/o-galerii-2/>. Objekty, které spravuje galerie, jsou přístupné zdravotně postiženým pouze částečně. Dům U Jonáše je přístupný přibližně ze tří čtvrtin, budova na zámku čp. 3 není vozíčkáři bez asistenta přístupná, neboť jsou tu schody.

Východočeské muzeum v Pardubicích informuje o bezbariérovosti na svých webových stránkách, stejně tak na dalších portálech a médiích (sociální sítě, turistické portály Kudy z nudy apod.). Konkrétně se informace objevuje v sekci Zámek – Otevírací doba a vstupné (<http://www.vcm.cz/oteviraci-doba-a-vstupne/>), a na stránkách jednotlivých expozic, prohlídkových okruhů či prostor areálu Zámku Pardubice. V rámci rekonstrukce zámeckých budov se postupně zpřístupňují obnovené prostory; v budově čp. 2 jsou zřízeny toalety pro zdravotně postižené; dále byl zřízen výtah do nových výstavních prostor. V budově čp. 1 byl obnoven výtah a bezbariérově jsou zpřístupněny stále expozice Pardubice – příběh města, S.K.L.E.M a Proti proudu času.

Speciální školy zřizované Pardubickým krajem garantují bezbariérový přístup ke vzdělávání a ke školským službám. Problematickou bezbariérových úprav z hlediska dětí, žáků a studentů s tělesným postižením omezujícím jejich mobilitu se zabývají ředitelé škol ve spolupráci se zřizovatelem průběžně. Pokud taková situace nastane, v souladu s vyhláškou č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, která stanoví, že školy, předškolní a školská zařízení musí mít rovněž své prostory bezbariérově řešené.

V roce 2020 realizoval Pardubický kraj v rámci projektu spolufinancovaného z fondů Evropské Unie (EU) **Modernizace infrastruktury speciálních škol a školských zařízení** investiční akce ve Speciální mateřské škole a základní škole Polička, Speciální základní škole, mateřské škole a praktické škole Moravská Třebová, Střední odborné škole a základní škole Žamberk a Pedagogicko-psychologické poradně Ústí nad Orlicí. Dětem a žákům Speciální mateřské školy, základní školy a praktické školy Pardubice slouží od podzimu 2020 výdejna s jídelnou vybudovaná za 2 268 000 Kč, takže se mohou stravovat přímo v budově školy. Ve Speciální základní škole došlo k rekonstrukci sociálního zařízení, včetně instalace bezbariérového WC v hodnotě 1 000 000 Kč.

Cíl 3.3

V Pardubickém kraji zpřístupňovat stavby a zabránit vzniku nových bariér osobám se zdravotním postižením.

V návaznosti na plnění opatření 3.3.2 a 3.3.3 odbor majetkový, stavebního řádu a investic provádí metodickou činnost a poradenství v rámci pravidelných porad s pracovníky obecných stavebních úřadů obcí a měst Pardubického kraje, týkající se tématu obecných technických požadavků zabezpečujících bezbariérové užívání staveb a tím dochází mimo jiné i ke zvyšování odbornosti kompetentních pracovníků na úradech, dále informuje obce/obecní a městské úřady (zejm. odbory doprav, stavební a majetkové odbory) Pardubického kraje

o aktuálních změnách v Národním rozvojovém programu mobility pro všechny a o možnostech čerpání finančních prostředků. Výše uvedená opatření jsou plněna průběžně v rámci konzultací s pracovníky obecních stavebních úřadů, kteří informace předají dále na příslušné odbory svých obcí. S odkazem na provedené pravidelné metodické kontroly stavebních úřadů v roce 2020 lze konstatovat, že pracovníci obecních stavebních úřadů aplikují vyhlášku Ministerstva pro místní rozvoj č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb, ve znění pozdějších předpisů, v rámci výkonu své správní činnosti. Stavební úřady nemají problémy s aplikací právního předpisu a aktivně spolupracují se sdruženími pro osoby se zdravotním postižením, proto odbor majetkový, stavebního řádu a investic nevyužil v roce 2020 možnosti cíleného a rozsáhlejšího školení pracovníků stavebních úřadů na území Pardubického kraje k aplikaci vyhlášky č. 398/2009 Sb.

Mapování přístupnosti objektů a infrastruktury měst podpořil Pardubický kraj z rozpočtu kraje v roce 2020 v rámci **Individuální dotace** poskytované odborem sociálních věcí v celkové výši 170 000 Kč. Jednalo se o dvě organizace - Českou abilympijskou asociaci, z.s., která obdržela částku 115 000 Kč na projekt Poradenská a konzultační střediska bezbariérovosti; a Středisko sociálních služeb Salvia, z.s., částku ve výši 55 000 Kč na projekt Konzultační činnost.

V návaznosti na opatření 3.3.4 – Podporovat dostupnost veřejných a technických zařízení prostřednictvím **mezinárodního projektu Euroklíč**, je možné konstatovat, že pokračuje nastavená a funkční spolupráce v projektu Euroklíč. Regionální pracoviště NRZP Pk vydává v našem kraji euroklíče, zprostředkovává distribuci euroklíčů městským úřadům Pardubického kraje a předává informace o vhodných místech pro umístění nových eurozámků. Koncem roku 2020 NRZP Pk informovala o aktuální nabídce a probíhajícím mapování zájmu osadit zdarma v průběhu roku 2021 Eurozámek do veřejných objektů, což by přispělo ke zlepšení dostupnosti veřejných sociálních zařízení prostřednictvím eurozámků pro využívání euroklíče osobami s omezenou schopností pohybu a orientace. Po linii krajského úřadu došlo k předání informací dalším subjektům.

K dispozici je pro zájemce i nová mobilní aplikace pro chytré telefony „**Euroklíčenka**“. Aplikaci lze stáhnout na: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.osu.eurokey&hl=cs>. Tato aplikace, vytvořená studenty Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity ve spolupráci se spolkem Síť pro rodinu, je k dispozici zdarma. Navede uživatele k bezbariérovým výtahům nebo přebalovacím pultům, které jsou opatřeny Eurozámkem a jsou dostupné pomocí Euroklíčů.

Cíl 3.4

Zpřístupňovat veřejnou dopravu a další dopravní služby osobám s nejrůznějšími typy zdravotního postižení.

V roce 2020 byly přepravní služby v drážní dopravě zajišťovány dopravci - České dráhy a.s. a Leo Express Tenders s.r.o. V roce 2020 byla zahájena modernizace vozového parku dopravce České dráhy, která je mimo jiné zaměřena na doplnění plošin do souprav určených pro trať 010 Kolín – Česká Třebová.

Pro cestování vlakem jsou, nejen pro osoby se zdravotním postižením, zveřejněny informace na webových stránkách kraje - **Desatero k cestování vlakem**, více na: <https://www.pardubickykraj.cz/vlakem>.

Osoby se zrakovým postižením mohou při cestování vlakem využívat informace o změnách v asistenci, a to návaznosti na prosincovou změnu jízdních řádů. Nadále lze předem dojednat asistenci, která zajišťuje doprovod k vlaku, od vlaku a při přestupech u dopravce České dráhy a.s. Při objednání asistence s jakýmkoliv dopravcem je zřízena univerzální služba „asistence“ provozovaná společností Cendis (<https://www.cendis.cz/>). Objednávání požadavku na asistenci je třeba alespoň 48 hodin předem. Systém OneTicket umí současně

s objednáváním asistence zakoupit i jednotnou jízdenku na celou cestu přímo ve vlaku u průvodčího a bez přírážky. Více informací na: <https://www.oneticket.cz/>.

Smlouvy na desetileté období v **autobusové dopravě** nebyly dosud uzavřeny z důvodu zrušení veřejné zakázky rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Od 1. 7. 2020 je autobusová doprava v Pardubickém kraji zajištěna na základě výsledků veřejné zakázky, která proběhla v rámci jednacího řízení bez uveřejnění. Na období této zakázky je využit stávající vozový park dopravců. Současně probíhá nové zadávací řízení, které bude zohledňovat minimální hranici 50 % nízkopodlažních autobusů. Předpokládané zahájení služby nového výběrového řízení bude od prosincové změny jízdních řádů, tedy od 12/2021.

Pardubický kraj nadále spolupracuje s Univerzitou Pardubice na naplnění opatření 3.4.3. V současné době mapují studenti Univerzity Pardubice, dopravní fakulty, bariérovost autobusových zastávek v obcích s rozšířenou působností. Po zpracování výsledků by měly být symboly bezbariérovosti zavedeny do jízdních řádů k prosincové změně jízdních řádů roku 2021. Původní termín (rok 2020) byl z důvodu nepříznivých epidemiologických opatření o rok posunut, tedy na rok 2021.

Dopravci byli požádáni o vstřícnost vůči požadavkům nasazení bezbariérového spoje, tzn. v případě, kdy někdo zavolá na dispečink dopravce a bude to možné, nasadí dopravce nízkopodlažní autobus na konkrétní spoj. V praxi se jedná o jednotky případů za rok.

Co se dalšího opatření tohoto cíle týká, a tím je zlepšení dopravní dostupnosti rekreačního střediska Buňkov pro osoby se zdravotním postižením v podobě garance nízkopodlažních autobusových spojů, pak toto opatření není v současné době možné realizovat, a to z důvodu oběhů autobusů, kdy není k dispozici další nízkopodlažní autobus (viz výše, v návaznosti na termín zahájení nových smluv). Stejně tak se od termínu zahájení nových smluv s autobusovými dopravci bude odvíjet i jedno z opatření tohoto cíle, a tím je proškolení zaměstnanců nových dopravců v komunikaci s osobami s různými druhy zdravotního postižení.

Při výstavbě nebo rekonstrukci veřejné dopravy je dodržována platná legislativa v oblasti přístupnosti staveb a průběžně jsou také zaváděny vhodné informační a orientační systémy – vizuální, audiovizuální signalizační tabule na zastávkách, nástupištích, apod., piktogramy, orientační a informační systémy pro občany se zdravotním postižením.

Co se zatím nadále nedaří, je propojit integrovaný dopravní systém Pardubického a Královéhradeckého kraje se Statutárními městy Pardubice a Hradec Králové. Jedním z důvodů, o kterých hovoří zástupci příslušného odboru, je zastaralý odbavovací systém u Dopravního podniku města Pardubic. Po provedení výměny tohoto odbavovacího zařízení bude možné používat kartu IREDO také v prostředcích MHD. Instalace nového odbavovacího systému bude probíhat v průběhu roku 2021 a měla by umožnit majitelům karty IDS IREDO nebo IN karty Českých drah platit v dopravních prostředcích Dopravního podniku elektronickou peněženkou.

V rámci programové **dotace Program 2 – Program podpory aktivit navazujících na služby poskytované podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách**, poskytovaného odborem sociálních věcí Krajského úřadu Pardubického kraje, byly podpořeny mimo jiné i 3 organizace poskytující speciální dopravu pro osoby se zdravotním postižením. Dotace v roce 2020 byla poskytnuta ve výši 1 684 000 Kč (v roce 2019 se jednalo o částku 1 713 000 Kč). Z této dotace byl v roce 2020 podpořen Oblastní spolek Českého červeného kříže (ČČK) Ústí nad Orlicí a jejich projekt „Senior doprava ČČK“, který zajišťuje dopravu nejen seniorů, ale i osob se zdravotním postižením, ve výši 750 000 Kč; Středisko sociálních služeb Salvia, z.ú. s jejich projektem „Doprava osob se zdravotním

postižením a seniorů“, ve výši 184 000 Kč; ZŠ a PŠ Svítání o.p.s., a jejich projekt „Doprava žáků se zdravotním postižením“, částkou 750 000 Kč.

Cíl 3.5

V rámci Krajského úřadu Pardubického kraje podporovat přístup osob se zdravotním postižením k informacím.

Přístup k informacím, ať již mluveným, tištěným, psaným či elektronickým, je pro osoby se zdravotním postižením nezbytný a je jednou ze základních podmínek orientace člověka s různým druhem postižení v prostředí společnosti.

Pro osoby se zdravotním postižením jsou přístupné informace na webových stránkách i úřední desce Pardubického kraje. K lepší informovanosti osob se zdravotním postižením o přístupnosti k nejrůznějším aktivitám, včetně oblasti kultury, cestovního ruchu a sportu, informacím o Euroklíči, aktuálním tématům, zveřejňovaným pozvánkám, přispěl také prolink ze stránek Pardubického kraje pro osoby se zdravotním postižením na stránky Duhových novin: <https://www.pardubickykraj.cz/pro-osoby-se-zdravotnim-postizenim>.

Na krajském turistickém portálu jsou pod záložkou „tipy na výlety - pro vozíčkáře“ zveřejněny nejen tipy na výlety, ale i odkazy na půjčovny kompenzačních pomůcek a na veřejné toalety na území Pk. Veřejné bezbariérové toalety v regionu jsou postupně osazovány eurozámky (viz výše cíl 3.3).

Oddělení sportu a cestovního ruchu nevydávalo v roce 2020 žádné propagační tiskoviny zaměřené na handicapované a cestovní ruch/sport. V případě poskytnutí tištěných materiálů jinými subjekty jsou dále distribuovány na jednotlivá turistická informační centra Pardubického kraje.

Co se distribuce informačních materiálů o přístupnosti jednotlivých aktivit v oblasti kultury týká, jsou v materiálech příspěvkových organizací zveřejňovány – např. na propagačních letácích, plakátech, pozvánkách, je zde uveden telefonický kontakt či jsou informace sdělovány při telefonických konzultacích nebo jsou zveřejněny přímo na webových stránkách jednotlivých organizací – více také viz cíl 3.2 (opatření 3.2.2).

9. 4. 2019 vstoupil v platnost nový zákon č. 99/2019 Sb., o přístupnosti internetových stránek a mobilních aplikací a o změně zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V zákoně jsou mimo jiné stanoveny i lhůty, odkdy se začínají uplatňovat pravidla zákona o přístupu k internetovým stránkám a mobilním aplikacím. Na webových stránkách našeho kraje máme aktualizované informace o přístupnosti (<https://www.pardubickykraj.cz/prohlaseni-o-pristupnosti>).

V rámci opatření 3.5.1 tohoto cíle příspěvkové organizace v oblasti kultury postupně upravují webové stránky v souladu se zákonem č. 365/2000 Sb., a doplňují prohlášení o přístupnosti (Krajská knihovna v Pardubicích – <https://kkpce.cz/cs/o-knihovne/prohlaseni-o-pristupnosti/>; Regionální muzeum Litomyšl – <http://www.rml.cz/cs/informace/prohlaseni-o-pristupnosti.html> a <https://portmoneum.cz/navstivte-nas/prohlaseni-o-pristupnosti>; Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě - <https://www.muzeum-myto.cz/cs/muzeum/prohlaseni-o-pristupnosti> a <https://www.muzeumkarosarstvi.cz/prohlaseni-o-pristupnosti>; Východočeská galerie – <https://vcg.cz/cs/o-galerii/prohlaseni-pristupnosti>; Východočeské muzeum v Pardubicích – <https://www.vcm.cz/prohlaseni-o-pristupnosti/>). Obdobné je to i u dalších příspěvkových organizací sociálních služeb a školství.

V rámci tohoto cíle bylo splněno opatření 3.5.3 týkající se spuštění **Tiché linky**. Online tlumočení či online přepis mohou nadále využít neslyšící osoby v rámci **Tiché linky**, spuštěné na krajském úřadu v květnu 2019. Komunikace proškolených zástupců Krajského úřadu Pardubického kraje probíhá prostřednictvím skupiny tichysvet@pardubickykraj.cz. K obsluhování Tiché linky byl vytvořen informační postup. Online přepis a online tlumočením prostřednictvím Tiché linky přispívá ke zlepšení komunikace s osobami se sluchovým postižením. V roce 2020 s ohledem na pandemii a opatření vlády nedošlo k výraznému

navýšení počtu veřejných institucí zajišťujících online tlumočení a online přepis Tichou linkou. Nově ke stávajícím přibyl Městský úřad Lanškroun. Seznam míst je k dispozici na: <https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1qFbExnYr0U7xbGD8qYicvA-BE1D6Y8II&ll=49.89810797067925%2C16.1168205999999983&z=11>.

V roce 2020 tuto formu komunikace využilo v Pardubickém kraji 15 osob, z toho 6 přímo v Pardubicích.

K rozšíření možnosti komunikace pro osoby se ztrátou sluchu i seniory v období pandemie roku 2020 formou přepisu došlo navázáním spolupráce Krajského úřadu Pardubického kraje se společností **Transkript** (<https://www.pardubickykraj.cz/kontakty>).

Rok 2020 a nepříznivá epidemiologická situace z důvodu COVID 19 přinesla spoustu otázek. Odpovědi a rady, jak postupovat v nejrůznějších životních situacích, naleznou osoby se zdravotním postižením na stránkách: <https://covid.gov.cz/situace/osoby-se-zdravotnim-postizenim>. Informace jsou průběžně předávány komunikačními kanály krajského úřadu.

4. Oblast vzdělávání a školství

Naplnění Krajského plánu pro vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením v oblasti školství v roce 2020 výrazně ovlivnila opatření související s nepříznivou epidemiologickou situací z důvodu COVID 19. Na jaře se školy uzavřely 11. března, a do konce června 2020 se už úplně neotevřely. Děti se učily z domova, výuka na dálku však nebyla povinná. Po vyhlášení zákazu fyzické přítomnosti žáků v základních a středních školách vznikla zcela výjimečná situace, na kterou školy, žáci ani jejich rodiče nebyli systematicky připraveni. Ze dne na den byly školy nuceny hledat cestu, jak efektivně naplnit svou roli a zajistit vzdělávání žáků i ve zcela nestandardních podmínkách. Výchozí pozice škol v Pardubickém kraji byla velmi různá. Minimální kontakt se školou měli v tomto období žáci ze sociálně slabších rodin a žáci s těžší formou mentálního postižení, příp. autismem. Rovněž pro žáky se závažnou oční vadou či syndromem poruchy pozornosti a hyperaktivity (ADHD) byl tento způsob vzdělávání nevhodný. Způsob výuky a vzájemné komunikace, zejména s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, přizpůsobovali učitelé jejich možnostem a podmínkám.

Situace se změnila v podzimní uzávěře škol, kdy se distanční vzdělávání stalo povinným. „Výhodu“ prezenčního vzdělávání dostali žáci 1. a 2. ročníků základních škol a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří se vzdělávají ve školách zřízených podle § 16 školského zákona, prostřednictvím výjimky z mimořádného opatření zakazujícího osobní přítomnost žáků na vzdělávání.

Cíl 4.1

Zajistit přístupnost vzdělání žákům se zdravotním postižením prioritně v hlavním vzdělávacím proudu.

V roce 2020 se více než jindy projevila naléhavost nastavení rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání bez ohledu na zdravotní stav či sociální původ dětí a žáků. Vytvoření rovných příležitostí pro vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen žáků) je základním cílem Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v Pardubickém kraji (2016–2020).

V březnu 2020 byla schválena **Školská inkluzivní koncepce Pardubického kraje** na období 2020 – 2021, poté bude dokument aktualizován. Účelem podpory vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je rozšíření možností přístupu k jejich vzdělávání a maximální podpora vzdělávacího potenciálu každého žáka bez ohledu na formu jejich vzdělávání. Ve školách samostatně zřizovaných pro žáky se speciálními vzdělávacími

potřebami, i v běžných školách s individuálně integrovanými žáky, je v průběhu vzdělávacího procesu přihlíženo k vrozeným možnostem a schopnostem každého jedince. Důležité je racionální pochopení reálných hranic inkluze tak, aby byla skutečně přínosem pro všechny.

Hlavní příčinou absence on-line komunikace, (nejen) žáků se zdravotním postižením, byla buď chybějící informační a komunikační technologie (ICT) nebo nedostatečné připojení k internetu. Někteří žáci měli nižší podporu ke vzdělávání ze strany jejich rodičů. Velmi pozitivním faktem však je, že učitelé se snažili distanční vzdělávání žáků nějakým způsobem realizovat a hledali cesty, jak jim úkoly předat či zpřístupnit a jak s nimi komunikovat.

V hodnoceném období se významně změnil zájem o profesní rozvoj ze strany pedagogických pracovníků. Do pozadí ustoupila proinkluzivní témata a učitelé vyhledávali zejména webináře zaměřené na aplikace a dovedností v informačních technologických systémech (IT) či hodnocení žáků, např. prostřednictvím Národního pedagogického institutu ČR. Garant vzdělávání pedagogických pracovníků v Pardubickém kraji **Centrum celoživotního vzdělávání Pardubice** poskytoval vedle webinářů i prezenční vzdělávání (*Studium pedagogiky pro asistenty pedagoga, Osobnostně sociální rozvoj pedagoga, Spolupráce učitele s asistentem pedagoga ve třídě* aj.)

Národní pedagogický institut ČR realizuje projekt Podpora společného vzdělávání v pedagogické praxi (2017 - 2022), který umožnil vznik **Centra podpory školám** v oblasti společného vzdělávání ve školách Pardubického kraje. Další metodická podpora je poskytována školám v rámci projektu *Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem* (2017 - 2022).

Krajské **Centrum primární prevence**, které provozuje Pedagogicko-psychologická poradna (PPP) Ústí nad Orlicí, realizovalo v době běžného provozu škol preventivní programy pro třídní kolektivy základních škol a poskytovalo související služby rodinám. Prostřednictvím těchto programů byli žáci vedeni zážitkovou formou mj. k posílení zdravých vrstevnických vztahů a vytvoření bezpečného klimatu v třídním kolektivu.

Počet pracovních setkání subjektů participujících na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami se v roce 2020 snížil na minimum. V říjnu 2020 proběhlo setkání **Pracovní skupiny pro osoby s poruchou autistického spektra (PAS) v Pardubickém kraji**, které projednalo další mezíresortní spolupráci v oblasti služeb dětem a jejich rodičům. V prosinci 2020 se sešli členové Metodického a vzdělávacího centra (v gesci Magistrátu města Pardubice) s cílem zabezpečit umístění dětí s těžším stupněm zdravotního postižení do předškolního vzdělávání. Rovněž se uskutečnila dvě pracovní setkání výchovných poradců organizovaná PPP Pardubice a PPP Ústí nad Orlicí pro výchovné poradce základních škol, zaměřená na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Dílčí jednání probíhala formou on-line setkání.

Na finanční zabezpečení **asistenta pedagoga** ve všech druzích škol (MŠ, ZŠ SŠ) bylo v roce 2020 vynaloženo ze státního rozpočtu 290 988 563 Kč. Při navýšení o 98 úvazků asistentů, oproti roku 2019, se celková částka na jejich platy zvýšila o 58 356 293 Kč ze státního rozpočtu. Konkrétní údaje o stavu v jednotlivých druzích škol jsou uvedeny níže v tabulce:

Asistenti pedagoga	Druh zařízení			
	MŠ - včetně speciálních	ZŠ - včetně speciálních	SŠ - včetně speciálních	Celkem
Průměrný přepočtený počet	167,04	684,76	27,07	878,87

Platy celkem v Kč	52 487 602	229 991 085	8 509 876	290 988 563
--------------------------	------------	-------------	-----------	-------------

Cíl 4.2

Podporovat rozvoj školských poradenských zařízení v Pardubickém kraji.

Účelem činnosti **školských poradenských zařízení**, kterými jsou pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra, je zjišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáků a vytváření vhodných podmínek pro jejich vzdělávání jak ve školách běžného typu, tak ve školách speciálních.

Rovněž školská poradenská zařízení musela v roce 2020 reagovat na novou situaci. Poradenská péče byla poskytována v menším rozsahu a zejména v jarním období nejčastěji formou intervence *na dálku* (po telefonu). Přesto do konce prázdnin zvládli poradenští pracovníci rediagnostiku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, vč. nastavení optimálních opatření ve vzdělávání. Na podzim již probíhala poradenská činnost za přísných hygienických opatření v běžném režimu.

Pedagogickým pracovníkům školských poradenských zařízení byl určený 3letý projekt *Kvalita-Inkluze-Poradenství-Rozvoj* (KIPR 2016 – 2020)) zabývající se tématy, která souvisejí se zajištěním kvality a efektivitě poradenských služeb a zvýšením úrovně poradenské péče poskytované školám.

Z rozvojového programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. **Vybavení školských poradenských zařízení diagnostickými nástroji** v roce 2020 získal Pardubický kraj **623 253 Kč**. Dotace umožnila zakoupení moderních diagnostických nástrojů zaměřených na diagnostiku žáků s ohledem na specifikaci jejich vzdělávacích potřeb a vymezení adekvátní podpory ve vzdělávání.

5. Oblast zdraví a zdravotní péče

Jedním z hlavních cílů Krajského plánu je přispět k zajištění a udržení dostupné a kvalitní péče pro osoby se zdravotním postižením, což se ukázalo jako velmi důležité zejména v období nepříznivé epidemiologické situace vyvolané COVID 19.

Cíl 5.1

Nadále podporovat osvětovou činnost (informovanost) v oblasti péče o osobu se zdravotním postižením, včetně vzdělávání zdravotnické veřejnosti v problematice zdravotního postižení.

Situace v roce 2020 nenahrávala zážitkovým seminářům, kterých by se účastnil i zdravotnický personál. Některé z nich se přesto uskutečnily – více viz vyhodnocení cíle 2.1. V roce 2020 probíhala distribuce **Průkazu pro osoby s poruchou autistického spektra** (PAS) vyhotoveného Ministerstvem zdravotnictví. Smyslem průkazu je usnadnění komunikace osob s PAS, a to nejen v prostředí poskytování zdravotních služeb, ale i při kontaktu s úřady či v zátěžových situacích. Průkaz je distribuován z Ministerstva zdravotnictví. Pro zájemce a lékaře je k dispozici na odboru zdravotnictví krajského úřadu. Poptávka po tomto průkazu vzrostla v souvislosti s nepříznivou situací vyvolanou COVID 19. Průkaz opravňoval uživatele k tzv. “bezrouškové” přepravě v městské hromadné dopravě. Osobám s PAS a jejich rodinám jsou průkazy předávány prostřednictvím nestátních neziskových organizací. Tento průkaz obsahuje mimo jiné i QR kód odkazující na komunikační soubor (www.mzcr.cz). Více také na: http://www.mzcr.cz/Odbornik/obsah/komunikacni-soubor-pas_3707_3.html.

Cíl 5.2

Podporovat dostupnost všeobecného praktického lékařství a praktického lékařství pro děti a dorost na území Pardubického kraje.

Z vyjádření odboru zdravotnictví krajského úřadu vyplývá, že se do programu „**Podpora lékařů připravujících se na poskytování zdravotní péče v oborech všeobecné praktické lékařství a praktické lékařství pro děti a dorost na území Pardubického kraje v roce 2020**“ nikdo nepřihlásil.

Cíl 5.3

Navázat na celostátní reformu psychiatrické péče, přizpůsobit síť psychiatrické péče potřebám pacientů s duševním onemocněním a začleňovat osoby s duševním onemocněním do společnosti.

Ve zdravotnickém zařízení Nemocnice Pardubického kraje, a.s., pokračuje výstavba pavilonu psychiatrické péče, která byla zahájena 1. 7. 2019. Pavilon bude zahrnovat dvě lůžkové stanice, denní stacionář, ambulantní služby psychiatrického oddělení a oddělení klinické psychologie. Cílem celého projektu je navýšit počet psychiatrických lůžek akutní péče, a zároveň i to, aby tato péče naplňovala její standardy. Bude tak mimo jiné moci dojít k navýšení počtu osob, které mohou být v jeden den hospitalizovány (z 25 osob navýšení na 50 osob) a zároveň i osob, kterým může být v jeden den poskytnuta ambulantní psychiatrická péče (z 55 osob na 85 osob). Stávající práce aktuálně probíhají dle harmonogramu a ukončení výstavby je plánováno již v květnu 2021, tedy o měsíc dříve oproti původnímu termínu. Celkové investiční náklady jsou z původních 260 000 000 Kč navýšeny na 348 000 000 Kč (z větší míry hrazeno fondy EU, částečně investice z vlastních zdrojů).

Co se **reformy psychiatrické péče** v našem kraji týká, regionální konzultant pro Pardubický kraj spolupracuje úzce s Krajským úřadem Pardubického kraje. V kraji je vytvořena Krajská řídicí skupina pro reformu péče o duševní zdraví, jejíž roli plní Komise Rady Pardubického kraje pro koordinaci služeb v oblasti duševního zdraví na volební období 2017 – 2020. Usnesením R/77/20 ze dne 7. 12. 2020 byla ustanovena komise na následující volební období 2020 – 2024. Úkolem této Komise je zejména mapování změn a rozvoje systému služeb pro osoby s duševním onemocněním, navrhování plánů a opatření ke zlepšení fungování a dostupnosti sítě služeb pro tuto cílovou skupinu. Usnesením R/2884/20 vzala Rada PK na vědomí návrh krajského plánu sítě služeb pro lidi s duševním onemocněním. Krajský plán obsahuje popis budoucího stavu sítě služeb pro osoby se závažným duševním onemocněním (tzv. SMI), a v průběhu roku 2021 bude doplněn o oblast péče o děti s duševním onemocněním a oblast gerontopsychiatrie.

V rámci činnosti komise Rady jsou zřizovány pracovní skupiny, aktuálně pro oblast osob ze skupiny SMI a pro oblast pedopsychiatrie - tato skupina se nyní věnuje identifikaci problémů a nedostatků v poskytování psychiatrické péče dětem a jejich rodinám. K této oblasti se váží cíle strategie transformace péče o ohrožené děti Pardubického kraje, které mají zajistit dostatečnou podporu dětem a rodičům při zvládání nepříznivé sociální situace či výchovných problémů tak, aby nedocházelo k nadměrnému využívání zdravotnických služeb zejména dětské psychiatrie. Pro řešení některých témat byly svolány ad hoc pracovní skupiny.

V Pardubickém kraji jsou realizovány projekty reformy péče o duševní zdraví zaměřené na deinstitucionalizaci služeb, multidisciplinarity, kvalitu poskytovaných služeb, destigmatizaci cílové skupiny atd., jsou navázány jak na sociální, tak na zdravotní služby.

Je nastavována spolupráce s komunitními službami a psychiatrickými nemocnicemi /zařízeními – terénní komunitní týmy (služby sociální rehabilitace) z každého okresu Pardubického kraje jsou navázány na klíčové pracovníky Psychiatrické nemocnice (PN) Havlíčkův Brod, což je spádová nemocnice pro náš kraj. V této nemocnici se nyní zaměřují na společné plánování budoucího přechodu dlouhodobě hospitalizovaných pacientů/klientů z okruhu SMI z PN do komunity.

Co se aktivit směrem k uživatelskému hnutí a k rodinným příslušníkům uživatelů týká, jsou v Pardubickém kraji vytvořeny pracovní skupiny, jejichž cílem je iniciace svépomocných a podporovaných skupin (uživatelských a rodičovských), a to rovnoměrně v území, v jednotlivých okresech. Ve výše uvedené komisi Rady Pk je zástupce uživatelů ze skupiny SMI, komise bude dále rozšířena o zástupce pečujících o děti s duševním onemocněním.

V Pardubickém kraji je od července 2019 v provozu první Centrum duševního zdraví (CDZ), které provozuje v Pardubicích organizace Péče o duševní zdraví, z.s. Dne 2. 11. 2020, bylo otevřeno CDZ v Chrudimi a postupně mají být uvedena do provozu i CDZ ve zbývajících dalších okresech (Svitavy, Ústí nad Orlicí) našeho kraje. Aktuálně jsou některé týmy sociální rehabilitace posilovány o zdravotní pracovníky, zpravidla psychiatrické sestry. Cílovou skupinou CDZ je úzká skupina osob s onemocněním z okruhu SMI (schizofrenie, afektivní poruchy, těžké poruchy osobnosti). Vedle služeb pro osoby z okruhu SMI je a bude zachována služba sociální rehabilitace i pro ostatní osoby s duševním onemocněním, které nejsou cílovou skupinou CDZ. Obdobná centra by měla vznikat i pro další cílové skupiny reformy. Rozvoj sociálních služeb poskytovaných v CDZ je upraven rovněž ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2019 – 2021.

Co se **terénních služeb** týká, je v každém okrese našeho kraje v současné době k dispozici alespoň jedna služba sociální rehabilitace pro osoby s duševním onemocněním, která je připravena ke spolupráci pro spádové území regionu (okresu). Dle strategie kraje předpokládáme využití stávajících služeb sociální rehabilitace pro zajištění sociální části CDZ v každém okrese Pardubického kraje (viz výše).

V rámci **ambulantních služeb** jsou dostupné sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením a sociálně terapeutické dílny, ovšem pouze v Pardubicích, Ústí nad Orlicí a v Moravské Třebové.

U **pobytových sociálních služeb**, jejichž cílovou skupinou jsou osoby z okruhu SMI, se aktuálně jeví jako potencionální riziko nedostatek navazujících služeb – např. chráněné bydlení i služeb mimo rámec zákona o sociálních službách. S rozvojem terénních a ambulantních služeb naznačeným výše lze předpokládat, že zásadním požadavkem osob s duševním onemocněním bude zajištění dostupného bydlení, případně zaměstnání bez potřeby pobytové služby sociální péče. Na oblast (dostupného) bydlení má však kraj jen minimální vliv.

V roce 2020 finišoval proces transformace krajské příspěvkové organizace – Domov na hradě Rychmburk, který v průběhu roku 2020 změnil název na Domov Na cestě. Uživatelé této služby jsou výhradně osoby z okruhu SMI. Ty opustily stávající zařízení ústavního typu a začátkem roku 2021 se stěhovaly do nových domků, kde budou žít život obdobný životu v přirozeném prostředí s využitím sociálních služeb. Domov na rozcestí Svitavy rozšířil cílovou skupinu klientů o osoby s chronickým duševním onemocněním.

Do budoucna je třeba zajistit také **služby zaměstnanosti**. Tyto služby v kraji sice máme, ale zatím se potýkáme s nedostatečným počtem a nerovnoměrným rozvržením na území kraje. Problematice zaměstnávání klientů by se měl věnovat tzv. „IPS pracovník“, který bude součástí každého terénního týmu.

Na reformu psychiatrické péče byla zaměřena i setkání, která v roce 2020 proběhla.

Dne 23. 1. 2020 se uskutečnilo setkání veřejných opatrovníků Pardubického kraje (starostů, místostarostů a pověřených úředníků), které bylo tematicky zaměřeno především na reformu psychiatrické péče – roli opatrovníka v reformě psychiatrické péče, provázanost veřejného

opatrovnictví s transformací psychiatrické péče, představeno bylo centrum duševního zdraví jako nový druh služby pro osoby s duševním onemocněním a nechyběla ani praktická ukázka z praxe (terénní sociální pracovník a starosta obce jako veřejný opatrovník). Účastníci byli seznámeni s plánovaným rozvojem služeb pro osoby s duševním onemocněním v jednotlivých okresech Pardubického kraje.

Dne 25. 2. 2020 se uskutečnilo setkání veřejných opatrovníků a pracovníků příspěvkových organizací, zřizovaných Pardubickým krajem (pobytových služeb). Cílem bylo nastavení vhodné spolupráce ve prospěch opatrovaných, tedy osob se zdravotním postižením (psychiatrickým onemocněním).

V roce 2020 byl naplánován vzdělávací blok pro veřejné opatrovníky „Psychiatrické minimum“, jehož cílem bylo předat základní informace o duševních onemocněních, rady, které usnadňují komunikaci s opatrovanými a znalosti, jak adekvátně reagovat na projevy duševní nemoci. S ohledem na pandemickou situaci se nemohl tento blok uskutečnit v původním ani náhradním termínu, protože není dostupný v on-line formě. O možnosti změny formy školení je aktuálně jednáno, jeho uskutečnění je plánováno na rok 2021.

V roce 2020 byl opět naplánován cyklus přednášek pro opatrovníky na rok 2021 (navazující na přednášky v roce 2019), přičemž první z nich (formou on-line) se uskutečnila 2. 3. 2021. Opět bude každý měsíc probíráno jedno téma z různých oblastí života osob pod opatrovnictvím (osob s psychiatrickými diagnózami) v návaznosti na jejich potřeby, začleňování do společnosti a hájení jejich práv.

Osobní setkávání veřejných opatrovníků na úrovni okresů, za účasti zástupců center duševního zdraví, zdravotníků, soudců, tak, jak bylo započato v roce 2019, nebylo možné v roce 2020 uskutečnit s ohledem na pandemickou situaci, a bylo odloženo na rok 2021. Po celou dobu pandemické situace poskytuje metodická veřejného opatrovnictví individuální metodickou podporu (písemnou a telefonickou formou), zapojuje se do řešení nastalých situací, spolupracuje se všemi zainteresovanými subjekty, koordinuje spolupráci mezi nimi. Obdobné je to i na úrovni metodického vedení sociálních pracovníků na obecních úřadech.

Cíl 5.4

Zajistit návaznost zdravotní péče a sociální péče, aby byla osobám se zdravotním postižením poskytnuta následná péče a potřebné sociální služby.

Ve zdravotnických zařízeních zřizovaných Pardubickým krajem je zajištěna návaznost v poskytování zdravotní a sociální péče formou sociálního poradenství. V některých zdravotnických zařízeních (Léčebně dlouhodobě nemocných Rybitví, Albertinum – Odborný léčebný ústav Žamberk, AESKULAP spol. s r.o., Poličská nemocnice s.r.o.) jsou zřízena lůžka sociální služby „**sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče**“, které jsou poskytovány osobám, které již nevyžadují lůžkovou zdravotní péči, ale vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nejsou schopny se obejít bez pomoci jiné fyzické osoby a nemohou být proto propuštěny ze zdravotnického zařízení lůžkové péče do doby, než jim je zabezpečena pomoc osobou blízkou nebo jinou fyzickou osobou nebo zajištěno poskytování terénních nebo ambulantních sociálních služeb anebo pobytových sociálních služeb v zařízeních sociálních služeb. V průběhu roku 2020 došlo ke snížení kapacity ze 70 na 60 lůžek.

Situace s propouštěním pacientů byla v roce 2020 navíc zkomplikována ještě nepříznivou epidemiologickou situací z důvodu COVID 19. V listopadu 2020 se podařilo ve zdravotnickém zařízení našeho kraje – **Rehabilitčním ústavu v Brandýse nad Orlicí**, vyčlenit lůžka pro přemístění pacientů s onemocněním COVID 19, kteří nemohou být v domácí péči a současně nebudou potřebovat hospitalizaci přímo v nemocnici, na akutních lůžkách. Jednalo se o 80 míst, z toho 55 lůžek pro pacienty negativní a 25 pro pozitivní pacienty s prokázaným onemocněním. Do konce roku 2020 využilo těchto lůžek 29 pacientů našeho kraje s tímto onemocněním, dalších 15 pacientů bylo v souvislosti s touto nemocí, na doporučení Krajské hygienické stanice nebo na vlastní žádost, propuštěno do domácí karantény.

Problémem, se kterým se nadále potýkáme, jsou osoby bez domova, nízkopříjmové, osoby s poruchami chování, které se po ukončení zdravotní péče nemají kam vrátit. Situace těchto osob je řešena individuálně, ve spolupráci zdravotně sociálních pracovníků a sociálních pracovníků obcí, v případě potřeby s přizváním krajských metodiků sociální práce. V době nouzového stavu spojeného s pandemií musely mít obce vyčleněna místa pro osoby vykázané z obydlí a pro osoby bez přístřeší, které byly v karanténě či byly pozitivní na onemocnění COVID 19, na sociální pracovníky obcí byly kladeny vyšší nároky spojené s terénní prací s cílovou skupinou osob bez přístřeší.

6. Oblast zaměstnávání

Osoby se zdravotním postižením tvoří na trhu práce jednu z nejzranitelnějších skupin. Základním cílem Krajského plánu v oblasti zaměstnávání je podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením a cílené podporování sociálního podnikání. I tato oblast byla zasažena nepříznivou epidemiologickou situací z důvodu COVID 19.

Cíl 6.1

Podporovat zaměstnávání osob se zdravotním postižením v Pardubickém kraji.

V roce 2019 zaměstnával krajský úřad 10 osob se zdravotním postižením. Jednalo se o 6 osob pobírajících invalidní důchod I. a II. stupně, 1 osobu s těžším zdravotním postižením a 3 osoby zdravotně znevýhodněné.

Na základě dostupných informací k vyhodnocení plnění povinného podílu dle zákona č. 435/2014 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, bylo v 8 příspěvkových organizacích zřizovaných Pardubickým krajem v oblasti sociálních služeb k 31. 12. 2020 zaměstnáno celkem 49,12 (jedná se o průměrný roční přepočtený počet zaměstnanců) osob se zdravotním postižením, což je vyšší počet než počet požadovaný zákonem (v přepočtu na průměrný roční počet zaměstnanců mělo být zaměstnáno 37,31 osob se zdravotním postižením). 4 organizace navíc využily i náhradního plnění, žádná organizace nemusela kvůli nesplnění povinného podílu provést odvod do státního rozpočtu.

Ve školách a školských zařízeních v Pardubickém kraji bylo k 31. 12. 2020 zaměstnáno 505 osob se zdravotním postižením. Ve školách a školských zařízeních zřizovaných obcemi (MŠ a ZŠ) bylo zaměstnáno 303 osob se zdravotním postižením, ve školách a školských zařízeních zřizovaných krajem (ZŠ a SŠ) 191 a v privátním sektoru (MŠ, ZŠ, SŠ) 11 osob. Celkový počet zaměstnanců se zdravotním postižením se ve srovnání s loňským rokem zvýšil o 38 osob.

U dopravce ARRIVA VÝCHODNÍ ČECHY bylo v roce 2020 zaměstnáno 7 osob se zdravotním postižením, v ČSAD Ústí nad Orlicí 15 osob, v ČSAD Tišnov spol. s.r.o. 16 osob; ZDAR, a.s., zaměstnával ke dni 31. 12. 2020 celkem 28 osob se zdravotním postižením, Zlatovánek, s.r.o. zaměstnával 5 osob se zdravotním postižením; dopravní společnost CAR-TOUR, spol. s.r.o., jednu osobu se zdravotním postižením; a České dráhy a.s. 6 osob.

Dle dostupných informací z odboru zdravotnictví bylo v příspěvkových organizacích zřizovaných Pardubickým krajem zaměstnáno k 31. 12. 2020 14 osob se zdravotním postižením v Nemocnici následné péče Moravská Třebová; 15 osob se zdravotním postižením v Odborném léčebném ústavu Jevíčko; 11 zaměstnanců se zdravotním postižením pracovalo v Rehabilitačním ústavu Brandýs nad Orlicí; v Léčebně dlouhodobě nemocných Rybitví se jednalo o 3 osoby v různých stupních invalidity; v Dětském centru Veská byly zaměstnány 2 osoby se zdravotním postižením a v Dětském centru Svitavy 4 osoby.

Příspěvkové organizace v oblasti kultury zaměstnávaly k 31. 12. 2020 celkem o 11 osob se zdravotním postižením a 1 osobu zdravotně znevýhodněnou. V Krajské knihovně v Pardubicích byly v roce 2020 zaměstnány 4 osoby v invalidním důchodu a 1 osoba

zdravotně znevýhodněná; v Regionálním muzeu Litomyšl a Regionálním muzeu ve Vysokém Mýtě byla zaměstnána 1 osoba se zdravotním postižením, Východočeské muzeum v Pardubicích zaměstnávalo 5 osob se zdravotním postižením.

Osobám se zdravotním postižením věnuje dlouhodobě zvýšené péči a pozornost **Úřad práce ČR** v rámci uplatnění na trhu práce. Osoby se zdravotním postižením, stejně tak jako ostatní uchazeči o zaměstnání, mohou využít individuálního i skupinového poradenství a dále pak poradenství, poskytovaného poradci pro osoby se zdravotním postižením, kteří se specializují právě na práci s osobami se zdravotním postižením. Dalším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti, který mohou využít, je **pracovní rehabilitace**. Pracovní rehabilitace může pomoci zdravotně handicapovaným nebo dlouhodobě nemocným osobám s ověřením možnosti pracovat, s ohledem k jejich aktuálnímu zdravotnímu stavu, může pomoci s obnovením pracovních návyků, či nalezením vhodného pracovního uplatnění a následným návratem na trh práce. Jednou z forem pracovní rehabilitace je příprava k práci, která umožňuje praktický nácvik, včetně teoretické přípravy pro vybranou činnost, který je v souladu s předpokládaným zaměstnáním. Probíhá za asistence nebo pod vedením zkušeného pracovníka.

V rámci **aktivní politiky zaměstnanosti** je možné využít dalšího z nástrojů, a tím jsou **regionální individuální projekty (RIP)**, jejichž cílem je pomoci účastníkům projektů při hledání zaměstnání a sladit jejich zdravotní stav s pracovním životem. V roce 2020 se osoby se zdravotním postižením mohly, stejně tak jako v letech předchozích, zapojit do **Regionálního individuálního projektu „Návrat do práce v Pardubickém kraji“**, realizovaného Krajskou pobočkou Úřadu práce ČR v Pardubicích (doba realizace projektu od 1. 2. 2016 - 30. 6. 2022). Cílovou skupinou projektu jsou právě osoby se zdravotním postižením. Jedním z požadavků pro vstup do projektu je také délka evidence uchazeče o zaměstnání. Pro tento projekt je požadována délka evidence na úřadu práce 4 měsíce.

Od roku 2017 realizuje Úřad práce ČR **celorepublikový projekt „Rozvoj systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením na volném trhu práce“ (OZP)**, díky kterému došlo v rámci Pardubického kraje k navýšení počtu pracovníků, poskytujících poradenství osobám se zdravotním postižením. Jedním z klíčových ukazatelů projektu je zvýšení odbornosti poradců a intenzivní práce s osobami se zdravotním postižením. V rámci zintenzivnění práce s osobami se zdravotním postižením je již od roku 2018 využíván ve všech okresech Pardubického kraje interní poradenský program „Poradenský program pro osoby se zdravotním postižením.“ Poradenský program využívá skupinové i individuální poradenství a poskytuje uchazečům ucelené poradenství, které řeší zaměstnání v kontextu s jejich celkovou sociální situací. Tento interní poradenský program byl realizován i v roce 2020, ale jeho průběh byl negativně ovlivňován vyhlášením nouzových stavů a následnými vládními opatřeními v souvislosti s nepříznivou epidemiologickou situací z důvodu COVID 19. I přes různá omezení bylo snahou poradců pro osoby se zdravotním postižením poradenský program dokončit. V některých případech proto využili náhradní distanční formy. Aktuální kontakty na pracovníky vykonávající specializované poradenství pro osoby se zdravotním postižením jsou uvedeny na webových stránkách Úřadu práce krajské pobočky Pardubice, v sekci poradenství pro osoby se zdravotním postižením.

V roce 2020 bylo v Pardubickém kraji ukončeno 1 940 evidencí osob se zdravotním postižením. Vzhledem k opakovaným evidencím některých uchazečů se jednalo o ukončení evidence u 1 821 evidovaných osob se zdravotním postižením. Úřad práce statisticky nesleduje, k jakému zaměstnavateli ve smyslu chráněného nebo otevřeného trhu práce osoba se zdravotním postižením po ukončení evidence nastoupí. V případě, že tyto osoby ukončí evidenci na vlastní žádost, nejsou povinny hlásit, k jakému zaměstnavateli nastupují. Meziročně došlo k nárůstu počtu osob se zdravotním postižením evidovaných v Pardubickém kraji o 241 osob a podíl na celkovém počtu nezaměstnaných se z důvodu nárůstu celkového počtu nezaměstnaných snížil o 1,54 %.

Pardubický kraj podpořil kulturní akci - Přístupné divadlo – benefiční představení Putovní duše K, z jehož výtěžku bylo v rámci NRZP Pk podpořeno zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Co se týká vytváření podmínek pro prezentaci a prodej výrobků osob se zdravotním postižením (opatření 6.1.2 tohoto cíle), je jistě pozitivní zprávou, že Pardubický kraj pokračoval také v roce 2020 ve spolupráci s chráněnými dílnami, které pro kraj zhotovují dárkové předměty Pardubického kraje, zejména s terapeutickou dílnou Charita Moravská Třebová.

Cíl 6.2

Zvyšovat i nadále povědomí o organizacích provozujících pracovní a sociální rehabilitaci, sociální podnikání nebo chráněná pracovní místa v Pardubickém kraji a vytvářet podmínky pro prezentaci a prodej výrobků osob se zdravotním postižením.

V rámci **prostupného systému sociální a pracovní rehabilitace osob se zdravotním postižením** nastaveného Ministerstvem práce a sociálních věcí byla nadále Krajskou pobočkou Úřadu práce ČR v Pardubicích plánována čtvrtletní setkání zainteresovaných pracovníků z řad úřadu práce (za útvary zprostředkování, trhu práce a poradenství), poskytovatelů sociálních služeb (sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny), zaměstnavatelů osob se zdravotním postižením, Národní rady osob se zdravotním postižením Pardubického kraje a Krajského úřadu Pardubického kraje. Tato jednání, která standardně slouží k prohlubování vzájemné spolupráce, sdílení informací, zvýšení efektivity v rámci práce s osobami se zdravotním postižením a k mapování možností uplatnění osob se zdravotním postižením na trhu práce, nebyla v roce 2020, z důvodu nouzových stavů a vládních omezení v souvislosti s nepříznivou epidemiologickou situací z důvodu COVID 19, realizována. Komunikace probíhala převážně individuálně, s využitím elektronické a telefonické komunikace.

V rámci zajištění pracovní rehabilitace jsou úřadem práce svolávány tzv. **odborné pracovní skupiny** na okresní úrovni, jež mají za cíl projednat konkrétní případy osob se zdravotním postižením, které si podaly žádost o pracovní rehabilitaci, a dát doporučení pro další směřování těchto klientů úřadu práce. Tato odborná skupina se setkává nepravidelně dle individuální potřeby a je složena z menšího počtu zástupců úřadu práce, poskytovatelů sociálních služeb a zaměstnavatelů osob se zdravotním postižením a zástupkyně Národní rady osob se zdravotním postižením. V roce 2020 bylo, s přihlédnutím k pandemické situaci, využíváno možnosti elektronické komunikace a členové odborné pracovní skupiny byli oslovovali individuálně hlavně v souvislosti s žádostí o posouzení konkrétních případů pracovních rehabilitací.

V minulých letech byly Úřadem práce v rámci kraje realizovány okresní **Burzy práce pro osoby se zdravotním postižením**, kde se zájemci z řad veřejnosti a uchazečů o zaměstnání mohli seznámit s obsahem činností jednotlivých firem zaměstnávajících osoby se zdravotním postižením a případnou nabídkou volných pracovních míst. Tyto burzy byly naplánovány na rok 2020, ale jejich realizaci zabránil již výše uvedený a opakovaně vyhlášený stav nouze a následná vládní opatření v souvislosti s nepříznivou epidemiologickou situací z důvodu COVID 19.

Co se naplnění opatření 6.2.1 tohoto cíle týká, mnohé akce byly minimalizované či se nekonaly, a to s ohledem na nepříznivou epidemiologickou situaci z důvodu COVID 19. V roce 2020 neproběhl z těchto důvodů ani tradiční Galavečer oceňování dobrovolníků nevládních neziskových organizací a společensky odpovědných firem, v jehož rámci jsou oceňováni zaměstnavatelé osob se zdravotním postižením. Pardubický kraj připravuje katalog sociálního podnikání v našem kraji, jehož distribuce je plánována na rok 2021. Cílem katalogu je zvýšit povědomí o sociálním podnikání a rozmanité nabídce sociálních podniků. Závěrem roku se neuskutečnila ani Adventní výstava na Krajském úřadu Pardubického kraje.

Cíl 6.3

Podporovat sociální podnikání v kraji zaměřené na zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Pardubický kraj se intenzivně věnuje sociálnímu podnikání, a to již od roku 2013. Je průkopníkem v této oblasti. Na podporu sociálního podnikání byl v roce 2014 zřízen dotační program. V souvislosti se zaměstnáváním osob se zdravotním postižením je od roku 2016 dotační **Program podpory sociálního podnikání** upraven a je zaměřený na podporu sociálního podnikání na území Pardubického kraje i o podporu sociálního podnikání v rámci stáží studentů (handicapovaných) v sociálních podnicích, aby bylo možné nástroje jejich pracovního uplatnění. Dotace je částečnou podporou sociálního podnikání, další formou je zaměstnávání samotných osob se zdravotním postižením sociálními podnikateli.

V roce 2020 bylo z tohoto dotačního **Programu podpory sociálního podnikání** (typ A, typ B) podpořeno 10 projektů v celkové výši 1 029 000 Kč, z toho 9 projektů v celkové částce 879 000 Kč bylo určeno pro osoby se zdravotním postižením. Jednalo se o projekty zaměřené na podporu pracovních podmínek pro osoby se zdravotním postižením zejména na úpravu pracovních míst, pořízení techniky, vybavení, aj.

Pardubický kraj ve spolupráci s KONEP realizuje unikátní projekt podpory - **Burzy filantropie**. V roce 2020 se ve všech okresech našeho kraje uskutečnily, a to i přes nepříznivou epidemiologickou situaci způsobenou COVID 19, čtyři burzy filantropie - v Hlinsku 17. 6.; v Pardubicích 22. 6.; v Ústí nad Orlicí 9. 9. a v Litomyšli 15. 9. 2020. Prostřednictvím těchto burz bylo z rozpočtu Pardubického kraje v roce 2020 z **Individuální dotace** podpořeno 16 projektů zaměřených na osoby se zdravotním postižením, a to v celkové výši 180 000 Kč (jednalo se např. o projekty Kyslík nad zlato Oblastní charity Polička; Domácí hospice Andělů Strážných Oblastní charity Pardubice; Krůčky pro Eričku, Krůčky pro Eričku, z.s.; Chci na nohy Oblastního spolku Českého červeného kříže Chrudim, aj.).

7. Oblast přístupu ke kulturnímu dědictví a účast na kulturním životě a sportu

Hlavním cílem Krajského plánu je napomoci osobám se zdravotním postižením zapojit se aktivně do kulturních a sportovních aktivit. Četné akce byly s ohledem na nepříznivou epidemiologickou situaci z důvodu COVID 19 v roce 2020 zrušeny či přesunuty do roku 2021.

Cíl 7.1

Na území Pardubického kraje podporovat kulturní a sportovní aktivity osob se zdravotním postižením.

Dotační programy č. 1 a 2 v oblasti kultury byly zrušeny s ohledem k nepříznivé epidemiologické situaci vyvolané COVID 19.

Sportovní akce podporované Pardubickým krajem zaměřené na handicapované sportovce jsou zveřejňovány od roku 2012 v kalendáři akcí na portále Pardubického kraje a zároveň na Školském portále Pardubického kraje. Jednou z akcí, která je každoročně podporována naším krajem, je seriál různých běhů - **Pardubický vinařský půlmaratón**. Jedním ze závodů této akce je i **Závod Hand bike**, osob se zdravotním postižením. V roce 2020 se i přes nepříznivou situaci spojenou s COVID 19 nakonec uskutečnil, a to 12. 7. 2020 v Kostěnicích.

Pro handicapované sportovce je každoročně vyhlašován dotační **Program B2: Podpora handicapovaných sportovců**. Celkový finanční objem prostředků určených pro tento program činil v roce 2020 240 000 Kč, a podpořeno bylo 14 žádostí. Formou individuálních

dotací byly podpořeny 3 projekty handicapovaných sportovců ve výši 160 000 Kč, např. Atletika bez bariér, Martin Zvolánek a Sportovní klub vozíčkářů NEZLOMENI, z.s.

Cíl 7.2

Podporovat návštěvnost osob se zdravotním postižením v kulturních institucích zřizovaných Pardubickým krajem.

Krajská knihovna v Pardubicích – Držitelé průkazek ZTP mají 50 % slevu, registrace pro nevidomé a slabozraké je zdarma.

Regionální muzeum v Chrudimi – Držitelé průkazek ZTP mají 50 % slevu.

Regionální muzeum Litomyšl – Držitelé průkazek ZTP mají 50 % slevu, držitelé ZTP/P mají vstupné zdarma.

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě – Osoby se zdravotním postižením a organizace poskytující služby pro osoby se zdravotním postižením mají v této instituci vstup zdarma do Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě a do expozice na Vraclavi. Do expozice Muzea českého karosářství mají osoby se ZTP vstup levnější pouze o 40 %, osoby s průkazem ZTP/P mají vstup zdarma.

Východočeská galerie Pardubice – Držitelé průkazu ZTP mají vstupné zdarma. Východočeská galerie v Pardubicích umožňuje vstup do výstavních prostor nevidomým osobám s vodícím psem.

Východočeské muzeum v Pardubicích – Držitelé průkazu ZTP a ZTP/P mají vstupné zdarma. V případě, že osoby nedisponují průkazem ZTP, poskytuje Východočeské muzeum v Pardubicích snížené vstupné o 50 % organizacím, se kterými spolupracují – např. CEDR, apod.

Cíl 7.3

Na území Pardubického kraje podporovat bezbariérovost a přístupnost turistických cílů a tras pro osoby se zdravotním postižením.

S Klubem českých turistů Pardubického kraje (KČT Pk) jsou průběžně vedena jednání, jejichž cílem je vyznačit turistické trasy pro osoby se zdravotním postižením dle metodiky (autor KČT). V roce 2016 KČT vyznačil první trasu pro vozíčkáře na území Pk „K Černém Nadýmači“ (Břehy u Přelouče). Okruh je v blízkosti ubytovacího zařízení a s největší ubytovací kapacitou pro handicapované v Pk (Autokemp Buňkov; celoroční provoz). Tato trasa včetně propagačních materiálů byla zveřejněna i na krajském turistickém portálu www.vychodnicechy.info. Na krajském turistickém portálu Pk jsou zveřejněné i další doporučené trasy pro osoby s pohybovým postižením. Jedná se o trasy, které jsou zároveň vhodné i pro in-line bruslení-„in-line stezky“ (www.vychodni-cechy.info/inline-brusleni/). V mapách těchto tras jsou vyznačeny problematické úseky (železniční přejezd, stoupání, klesání, nájezd na komunikaci...). V roce 2020 nebyla evidována další vyznačená turistická bezbariérová trasa, kromě zveřejněných na krajském turistickém portálu. Evidován je pouze záměr vyznačení bezbariérové trasy městem Luže, v Luži v délce cca 7,5 km pod názvem „**Turisté bez bariér v Luži**“.

V roce 2020 nebyla poskytnuta žádná individuální dotace na projekty podporující vybudování bezbariérového přístupu. Dotační program „**Podpora budování infrastruktury cestovního ruchu v Pardubickém kraji**“ v roce 2020 byl z důvodu nepříznivé epidemiologické situace zrušen.

8. Oblast sociálních věcí

Hlavní strategií Pardubického kraje je zajištění běžného způsobu života osobám se zdravotním postižením a jejich rodinám v jejich přirozeném prostředí, kdy jsou respektovány

jejich potřeby a je podporována jejich schopnost samostatně se rozhodovat a vést plnohodnotný a co nejvíce nezávislý život. Pardubický kraj na potřeby osob se zdravotním postižením reaguje. Základní krajskou strategií v oblasti sociálních služeb, která definuje žádoucí směr rozvoje sociálních služeb, je **Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Pardubického kraje na období 2019 – 2021**. Náš kraj na svém území podporuje a vytváří podmínky k poskytování dostupných sociálních a navazujících služeb. Při poskytování sociálních služeb v Pardubickém kraji je uplatňován individuální přístup k uživatelům a jsou respektovány jejich potřeby; v maximální možné míře je podporována jejich samostatnost, jejich rozhodování v péči o vlastní osobu, při zajištění chodu domácnosti, aj. Nadále probíhá transformace pobytových sociálních služeb. Pardubický kraj je v této oblasti v České republice jedním z průkopníků transformace, kde se daří postupné opouštění ústavních zařízení. Opuštěny byly již původní ústavní budovy (příspěvkové organizace) - Domov na rozcestí a Domov na zámku Bystré. Celkovou transformaci na přelomu roku 2020/2021 dokončil také Domov Na cestě. Z celkového počtu 806 osob se zdravotním postižením jich žije 517 (64 %) v současné době v komunitních domácnostech, tedy v běžném prostředí (domky, byty). Zde, dle individuální potřeby, využívají tyto osoby sociální služby a žijí své životy v běžném prostředí.

Ke změnám pobytových služeb pro osoby s handicapem vydal Pardubický kraj brožuru s názvem „**Zázraky všedního dne**“ (dostupná na: <https://www.pardubickykraj.cz/transformace-pobytovych-socialnich-sluzeb>). Představuje osobní příběhy klientů, kterým se díky tomu proměnil jejich život. Je doplněna fotografiemi z jejich soukromí. Tyto fotografie byly i součástí stejnojmenné výstavy, která putovala v roce 2020 našim krajem. Pardubický kraj je krajem, který se komplexně zabývá změnou systému péče o ohrožené děti a rodiny, a v kontextu transformace systému péče o ohrožené děti řeší situaci umísťování dětí do ústavní péče (Strategie transformace péče o ohrožené děti a rodiny na území kraje), a jinými aktivitami, mimo jiné také těmi, které podporují neformální pečující osoby (více níže cíl 8.2).

Cíl 8.1

Podporovat sociální služby a navazující činnosti ve prospěch osob se zdravotním postižením.

Za účelem zajištění vyšší stability krajské sítě sociálních služeb a zjednodušení procesu financování sociálních služeb z úrovně krajského úřadu schválilo Zastupitelstvo Pardubického kraje s účinností od 1. 1. 2019 **víceleté financování sociálních služeb a Program víceleté podpory sociálních služeb zařazených do krajské sítě sociálních služeb (2019 - 2021)**.

Z tohoto programu byly v roce 2020 podpořeny sociální služby částkou 26 142 000 Kč, z toho se jednalo o částku téměř 20 mil. Kč na služby pro osoby se zdravotním postižením.

Dotace na sociální služby poskytovaná z MPSV dle § 101a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, činila v roce 2020 téměř 945 000 000 Kč (ve srovnání s rokem 2019, kdy činila téměř 848 000 000 Kč, a rokem 2018, kdy činila 769 000 000 Kč, došlo k navýšení), z toho cca 589 000 000 Kč bylo poskytnuto na pobytové služby sociální péče (jsou zde zahrnuty domovy pro osoby se zdravotním postižením s částkou 172 000 000 Kč; 30 000 000 Kč na sociální služby chráněné bydlení a 4 000 000 Kč na sociální služby týdenní stacionáře). Na služby osobní asistence a pečovatelská služba bylo poskytnuto 150 000 000 Kč, na ambulantní služby sociální péče (denní stacionáře a centra denních služeb) cca 44 000 000 Kč. Přesné částky určené pro osoby se zdravotním postižením u obou uvedených dotací nelze určit, a to s ohledem na kumulaci cílových skupin v rámci některých služeb (např. pečovatelská služba pracuje jak se seniory, tak s osobami se zdravotním postižením, apod.).

V dotačním programu 2 – **Program podpory aktivit navazujících na služby poskytované podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách**, bylo podpořeno v roce 2020 celkem 14 zaměřených na osoby se zdravotním postižením v celkové částce 2 596 000 Kč, včetně tří projektů tří organizací zaměřených na specializovanou dopravu osoby se zdravotním postižením v celkové výši 1 684 000 Kč.

Příspěvek zřizovatele organizací Pardubického kraje, které poskytují sociální služby osobám se zdravotním postižením (jedná se o výši neinvestičního a neúčelového příspěvku na provoz zřizovatele), činil v roce 2020 částku 116 846 000 Kč, a oproti roku 2019, kdy činil 104 800 000 Kč, byl navýšen.

Z programu **Materiální zabezpečení sociálních služeb** byla poskytnuta v roce 2020 částka ve výši 1 222 000 Kč na 16 projektů pro osoby se zdravotním postižením (pro srovnání v roce 2019 se jednalo o částku 2 097 000 Kč a podpořeno bylo 23 projektů pro osoby se zdravotním postižením).

V roce 2020 realizoval Pardubický kraj 2 projekty na podporu sociálních služeb prevence prostřednictvím OPZ. Jedním z těchto projektů je i projekt **Rozvoj sociálních služeb v Pardubickém kraji III**, který podporuje vedle sociálních služeb azylové domy, domy na půl cesty, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, a rovněž tak **sociálně terapeutické dílny pro osoby se zdravotním postižením**. V roce 2020 činila z tohoto projektu podpora sociálně terapeutickým dílnám částku 39 049 001 Kč.

V individuální dotaci bylo v roce 2020 podpořeno celkem 30 projektů zaměřených na cílovou skupinu osoby se zdravotním postižením v celkové výši 1 036 000 Kč. Z této částky bylo podpořeno 6 spolků pro osoby se zdravotním postižením a NRZP Pk ve výši 470 000 Kč; dvě organizace působící v našem kraji byly z této dotace podpořeny na projekty mapující bezbariérovost, a to v celkové výši 170 000 Kč a projekty z burzy filantropie – viz výše.

Dotační program **Podpora fundraisingu** nebyl pro rok 2020 realizován.

Cíl 8.2

Podpora osob pečujících a pěstounských rodin pečujících o osoby se zdravotním postižením.

Pardubický kraj podporuje neformální péči a pečující osoby prostřednictvím sítě sociálních služeb, které poskytují péči a podporu osobám závislým na péči (zejména terénní a ambulantní služby sociální péče), včetně odlehčovacích služeb.

Co se **terénních sociálních služeb** týká, došlo v roce 2020 ke zvýšení kapacity služeb **osobní asistence a pečovatelská služba** o 9 000, resp. 13 000 hodin přímé péče. Kapacita **odlehčovacích služeb** byla zvýšena o 9 lůžek (primárně se jednalo o lůžka pro seniory).

V roce 2020 bylo v základní síti sociálních služeb zahrnuto **107 lůžek** pobytových odlehčovacích služeb, reálně však bylo v provozu **93 lůžek**. Přibližně **50 lůžek** bylo určeno pro osoby se zdravotním postižením, případně osoby se zdravotním postižením a seniory.

Na území Pardubického kraje je poskytována také **hospicová péče**, a to jak terénní (domácí hospicová péče), tak pobytovou formou (Hospic Smíření Chrudim). Od roku 2018 je poskytována i dětská domácí paliativní péče (**Energeia** – registrované nestátní zdravotnické zařízení). Zaměřuje se na komplexní péči, o somatickou, psychickou i spirituální dimenzi nemocného dítěte, která zahrnuje také poskytování podpory rodině nemocného dítěte.

Paliativní péči poskytují v našem kraji také **Dětské centrum Veská** a **Dětské centrum Svítav**, příspěvkové organizace Pardubického kraje.

Na narůstající počet osob po centrální mozkové příhodě zareagoval poskytovatel sociálních služeb **CEDR Pardubice, o.p.s.**, který poskytuje komplexní podpůrné služby pro cílovou skupinu osob po získaném poškození mozku a cévní mozkové příhodě.

Krajský úřad navázal v roce 2019 užší spolupráci s **BETHANY – Dům pomoci, z.ú.**, která mimo jiné poskytuje psychoterapeutickou pomoc rodinným pečujícím, doprovází umírající, podporuje rodinné pečující, proškoluje personál pracující nejen se seniory, ale i osobami se zdravotním postižením. V roce 2020 byla na tuto činnost poskytnuta dotace ve výši 72 000 Kč.

Rok 2020 byl s ohledem k nepříznivé epidemiologické situaci vyvolané COVID 19 zatěžkavacím rokem také pro pečující osoby. Omezeno bylo osobní setkávání, možnost podpory formou podpůrných skupin či komunikačních kruhů. Vzdělávání probíhalo formou on-line. Pečující mohli využít pomoci na krizových linkách. V souvislosti s nepříznivou epidemiologickou situací z důvodu COVID 19 zřídilo krizovou linku několik poskytovatelů sociálních služeb, včetně Poradny pro rodinu Pardubického kraje. Směřování neformální péče, bylo i tématem konference organizované Alfa Human Servis. Proběhla on-line formu dne 13. 10. 2020 a jedním z příspěvků z našeho kraje byl příspěvek Bethany.

V průběhu roku 2020 byly informace pro pečující osoby, včetně příručky pro pečující a odkazu na sociální pracovníky obcí, zveřejněny na webových stránkách Pardubického kraje:

<https://www.pardubickykraj.cz/metodika-socialni-prace/107060/6-pecujici-osoby>.

Kdokoliv, ať se jedná o osobu pečující či osobu se zdravotním postižením, se může ocitnout v těžké situaci. K tomu, jak na ni reagovat, mohou napomoci informace na stránkách kraje:

<https://www.pardubickykraj.cz/jak-si-zaridit-socialni-veci/105665/jak-vam-muzeme-pomoc>,

kde jsou zveřejněny i brožurky „**Jak si poradit v životních situacích**“ a inspirativní příběhy lidí, kteří obtížnou situaci zvládli „**Jak na životní nesnáze**“.

Z projektů Pardubického kraje, odboru sociálních věcí - **Individuální dotace** (viz výše cíl 6.3), byly podpořeny tři projekty (Automobil pro domácí hospic, Domácí hospice Andělů Strážných, Mobilita – Domácí hospic – ALFA-OMEGA) podporující domácí hospicovou péči, která je nezbytná pro pomoc rodinným pečujícím při péči o jejich blízké v terminálním stádiu v domácím prostředí.

Vedle dalších aktivit (více také cíl 3.2) Krajská knihovna v Pardubicích spolupracuje s Léčebnou dlouhodobě nemocných Rybitví v Help pointu pro neformální pečovatele i nemocné. Společný projekt Podaná ruka byl v roce 2020 pozastaven vlivem nepříznivé epidemiologické situace z důvodu COVID 19.

Co se týká podpory zaměstnanců našeho kraje pečujících o své blízké v domácím prostředí poskytnutím dlouhodobého ošetrového, čerpaly tuto dávku v roce 2020 dvě osoby.